

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در بررسی

لایحه اساسنامه شرکت بیمه امکاپی اکو

مطرح در جلسه ۱۳۹۰/۴/۱ شورای نگهبان

استخراج، تنقیح و تدوین: کاظم کوهی اصفهانی

بازبینی: امین الله زمانی

لایحه اساسنامه شرکت بیمه اتکایی اکو

۱- مقدمه

لایحه «اساسنامه شرکت بیمه اتکایی اکو» که بنا به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی به هیأت وزیران ارائه شده بود، در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۱۲ در این هیأت به تصویب رسید و برای طی تشریفات قانونی و تصویب در مجلس شورای اسلامی به این نهاد ارسال شد. در مقدمه این لایحه آمده است: سه کشور مؤسس شرکت بیمه اتکایی اکو (جمهوری اسلامی ایران، جمهوری اسلامی پاکستان و جمهوری ترکیه) با تصدیق اهمیت نقش بیمه در توسعه اقتصادی منطقه اکو، از جهت تأمین امنیت اقتصادی و تعمیم وجوه قابل سرمایه‌گذاری، با آگاهی از این واقعیت که در جهت تأمین نیازهای روزافزون برای ارائه پوشش بیمه در منطقه اکو باید به طور گسترده از خدمات بیمه اتکایی خارجی استفاده شود، با توجه به گسترش حجم جریان خروج تجارت بیمه که منجر به خروج قابل توجه ارزهای خارجی از هر یک از کشورهای عضو اکو و منطقه اکو می‌گردد، با یادآوری ماده شش عهدنامه زمیر، مورخ ۱۲ مارس ۱۹۷۷ (۱۳۵۵/۱۲/۲۱) و یادداشت تفاهم شرکت بیمه اتکایی اکو مورخ ۱۵ مارس ۱۹۹۵ (۱۳۷۳/۱۲/۲۴) مبنی بر لزوم تبدیل صندوق بیمه اتکایی اکو به شرکت بیمه اتکایی اکو، بدین وسیله تصمیم به تشکیل شرکت منطقه‌ای بیمه اتکایی اکو گرفته‌اند.

این لایحه، در مجلس شورای اسلامی برای بررسی به صورت یک شوری در تاریخ ۱۳۹۰/۲/۴ به کمیسیون اقتصادی به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع شد که کمیسیون مزبور آن را در جلسه ۱۳۹۰/۳/۸ پس از بحث و بررسی با اصلاحاتی به تصویب رساند. مجلس شورای اسلامی نیز در تاریخ ۱۳۹۰/۳/۲۴، مصوبه مزبور را با اصلاحاتی تصویب و برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال کرد. این شورا پس از بررسی مصوبه در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۴/۱ خود، آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی تشخیص نداد و نظر خود را طی نامه شماره ۹۰/۳۰/۴۲۶۹۴ مورخ ۱۳۹۰/۴/۴ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

۲- بحث و بررسی شورای نگهبان پیرامون لایحه اساسنامه شرکت بیمه اتکایی اکو مصوب ۱۳۹۰/۳/۲۴ مجلس شورای اسلامی

۲-۱- تبصره (۱) ماده واحده

"ماده واحده- اساسنامه شرکت بیمه اتکایی اکو مشتمل بر یک مقدمه و (۲۹) ماده تصویب و اجازه مبادله اسناد آن داده می‌شود.

تبصره ۱- از نظر دولت جمهوری اسلامی ایران، مفاد بند (۲) ماده (۲۱)^۱ منوط به رعایت اصل یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی است."

۲-۱-۱- نظرات استدلالی

۲-۱-۱-۱- دیدگاه مغایرت

تبصره (۱) ماده واحده، نمی‌تواند ایراد مغایرت حکم مندرج در بند (۲) ماده (۲۱) این اساسنامه با اصل ۱۳۹ قانون اساسی در خصوص لزوم رعایت تشریفات ارجاع دعاوی دولتی به داوری را برطرف کند؛ توضیح آنکه بند (۲) ماده (۲۱) اساسنامه، روش داوری را برای رفع کلیه اختلافات بین اعضا؛ از جمله ایران با شرکت بیمه اتکایی اکو در نظر گرفته است. از سوی دیگر، بنا بر اصل ۱۳۹ قانون اساسی، ارجاع کلیه دعاوی مربوط به اموال عمومی و دولتی به داوری، در صورتی که طرف دعوی خارجی باشد، باید با تصویب مجلس شورای اسلامی صورت گیرد. با این وصف، تبصره (۱) ماده واحده که در راستای رعایت تشریفات مقرر در اصل ۱۳۹ تنظیم شده است، نمی‌تواند وافی به مقصود باشد؛ زیرا این تبصره، صرفاً دولت جمهوری اسلامی ایران را مقید

۱. ماده ۲۱- تفسیر و داوری

۱- هرگونه اختلاف نظر ناشی از این اساسنامه یا در ارتباط با آن یا تفسیر آن جهت اتخاذ تصمیم به مجمع عمومی ارجاع خواهد شد. تصمیم مزبور با رأی حداقل سه چهارم کل آراء مجمع اتخاذ خواهد شد و نهایی خواهد بود.

۲- هرگونه اختلاف بین سهامداران و یا بین سهامداران و شرکت در خصوص مندرجات و اجرای مفاد این اساسنامه، به داوری ارجاع خواهد شد. هر طرف، یک داور را منصوب می‌نماید و داور سوم توسط دو داور منتصب انتخاب می‌شود. طرفی که خواهان داوری باشد، طی یادداشتی کتبی تمایل خود، موضوعات مورد اختلاف و نام و نشانی داور خویش را به طرف دیگر ارسال می‌نماید.

۳- ظرف چهار هفته پس از دریافت یادداشت مذکور، طرف دیگر پاسخ کتبی خویش را ضمن انتصاب داور خود ارائه می‌نماید. در صورت عدم پاسخگویی، به درخواست کتبی طرف خواهان داوری، دبیرخانه اکو ظرف چهار هفته، داوری را از طرف وی انتخاب می‌نماید. چنانچه دو داور، موفق به انتخاب داور سوم ظرف دو هفته نگردند، در آن صورت دبیرخانه اکو ظرف چهار هفته بعد از دریافت درخواست کتبی طرف خواهان داوری، داور مذکور را انتخاب می‌نماید. بلافاصله بعد از تعیین داور سوم، داوران جهت تعیین آیین داوری تشکیل جلسه خواهند داد. داوران در مورد موضوع هزینه داوری حکم مقتضی صادر می‌نمایند.

۴- محل داوری در دبیرخانه اکو می‌باشد. تمام مکاتبات ذکر شده در بند (۲) فوق‌الذکر با پست سفارشی، دورنگار و پیک ارسال می‌گردند.

به رعایت تشریفات مقرر در اصل ۱۳۹ می‌کند و در صورتی که طرف دیگر بخواهد به داوری مراجعه کند، مستقیماً و بدون رضایت ایران و به تبع بدون رعایت تشریفات اصل ۱۳۹ می‌تواند اختلافش را به داوری ارجاع کند. بنابراین، به نظر می‌رسد که تبصره (۱) ماده واحده، نمی‌تواند مقصود اصل ۱۳۹ را برآورده کند و ایراد مغایرت با اصل ۱۳۹ با این تبصره برطرف نمی‌شود.

۲-۱-۲- نظر شورای نگهبان

تبصره (۱) ماده واحده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

۲-۲- بند ۳ ماده ۲

"ماده ۲- نام، تشکیلات و وضعیت

۱- ...

۳- شرکت در تعاملات ناشی از اجرای وظایف عادی بیمه اتکایی خود و به طور کلی، تابع قوانین و مقررات بین‌المللی است که مجمع عمومی در مورد آنها تصمیم‌گیری خواهد نمود."

۲-۲-۱- نظرات استدلالی

۲-۲-۱-۱- دیدگاه مغایرت و ابهام

اطلاق بند (۳) ماده (۲) در امضای کلیه قوانین و مقررات بین‌المللی به جهت اینکه ممکن است برخی از این قوانین و مقررات مغایر با موازین شرع باشد، واجد ایراد شرعی است؛ توضیح آنکه در بند (۳) این ماده، تعاملات شرکت بیمه اتکایی، تابع قوانین و مقررات بین‌المللی دانسته شده است که ایران نیز با پیوستن به این شرکت، این حکم و قوانین و مقررات بین‌المللی مربوطه را پذیرفته است. بر این اساس، با توجه به متعدد بودن قوانین و مقررات بین‌المللی مزبور و نامشخص بودن مصداق آن برای ما و از سوی دیگر، عدم رعایت موازین شرعی در تصویب آنها و در نتیجه احتمال مغایرت این قوانین با موازین شرع، به این مصوبه ایراد وارد است. حداقل آن است که با نامشخص بودن قوانین و مقررات بین‌المللی مربوط، این بند از اساسنامه مبهم است و امکان اظهارنظر شورای نگهبان در خصوص مغایرت یا عدم مغایرت آن با شرع و قانون اساسی وجود ندارد.

۲-۲-۱-۲- دیدگاه عدم مغایرت

این بند از ماده می‌خواهد بگوید که این شرکت چندملیتی است و تابع قوانین داخلی هیچ یک از کشورهای عضو نیست، بلکه تابع قواعد و قوانین بین‌المللی است. قوانین و مقررات بین‌المللی هم از کنوانسیون‌های متعدد

شکل گرفته است که بیشتر آنها در عرف‌های تجاری به صورت رویه درآمده است. بنابراین، این بند (۳) ماده (۲) مغایرتی با موازین شرع و قانون اساسی ندارد.

۲-۲-۲- نظر شورای نگهبان

ماده مزبور، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

نظر نهایی شورای نگهبان: مصوبه مجلس در خصوص لایحه اساسنامه شرکت بیمه اتکایی اکو، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.